

КЛАСИЦИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

БОРИСАВ СТАНКОВИЋ

КОШТАНА

И ОДАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ

Pi-press, 2021.

КОШТАНА

КОМАД ИЗ ВРАЊСКОГ ЖИВОТА
С ПЕСМАМА

Своме пријатељу
Војиславу П. Живковићу, шрпцу
посвећује
Писац

Лица:

ХАЦИ ТОМА

СТОЈАН, син му

АРСА, председник општине

МИТКА, брат Арсин

МАРКО, воденичар Томин

ПОЛИЦАЈА, старешина над пандурима

ПАНДУР

КМЕТ ЦИГАНСКИ

ГРКЉАН, Циганин, свирач, отац Коштанин

КУРТА, цигански пандур

КАТА, жена Хаџи Томина

СТАНА, кћи Хаџи Томина

ВАСКА, кћи Арсина

КОЦА, другарица њина

КОШТАНА, Циганка, певачица и играчица

САЛЧЕ, мати јој

Врањанци, Цигани, Циганке, пандури.

Врање. Садашњост.

ПРВИ ЧИН

Велика простирана јосџинска соба Хаџи Томине куће.

Ошворена, двокрилна сџаклена враџа, а с леве и с десне сџране широки прозори са дрвеним решеџкама. Кроз њих се види балкон са својим у бојама и резбаријама дрвеним сџубовима. Око балкона и прозора џужа се лоза и дивља ружа. Иза њих назире се башџа, улични зид са великом двокрилном на свод кайџом и џео крај вароши са разасуџим крововима кућа прорешеџани врховима и џранама дрвећа из башџа. А џто све нагвисује сџари кров саборне цркве на коме се блисџа злаџан крсџ.

Зидови собе су у „долаџима”, узиданим орманима, за чување џразличној одела. У уџлу собе је мањи иконосџас са заџаљеним кандилом оџкољен сребрним и злаџним хаџијским јерусалимским иконама и иконама из Свеџе џоре, Рила, Пећи. Око икона киџе сувој босиљака од шкроџења свеџом, крсџеном водом, и венчићи од духовских црквених џрава. Под је засџрџи

великим ћилимом са везеним Соломоновим словима. Око ћилима, уза зиг, миндерлуци, њо-кривени дуљачким ћилимом и јасишцима црвене боје, шив. „чуљавцима“. По зиговима, између њорозора, обешени разни златом, сребром и сромом везени њешкири. Таванице ишаране круљовима од разнобојних резбарија из чијих средина висе вештачки израђене кришке лубенице, дуње и међ њима њовешано суво њрожђе и жуље дуње са увелим лишћем. Изнад њорозора свуда рафови њрејуни њоређаних сахана, сребрних њослужавника и зарфова за шоље од кафе.

Дан се смирује. По ћилиму иѡра клонуо сунчев зрак. Са улице доѡре свирка, ѡраја.

У собу руји ѡуно девојака кличући, ѡевајући и иѡрајући. Неке узеле шејсије месѡо гачире; неке шоље од кафе месѡо чамѡара, уда-рајући у њих.

ВАСКА (иде ка суѡроѡним враѡима вичући): Стано, ходи и ти овамо. Ходи да играмо и да певамо.

(Осѡале девојке оглазећи иѡрају и ѡевају):

Шано душо, Шано, оѡвори ми враѡа,
Оѡвори ми, Шано, враѡа,
да ѡи дам дукаѡа.

Изѡре ме, Шано, мори, ѡвоја лейѡѡиња,
Твоја лейѡѡиња, ѡвоја красѡѡиња,
– Ох леле, леле, изѡро' за шебе.

ВАСКА (задржава Коцану, ѡлицајући је и шѡиѡајући): Овамо ти!

КОЦА (*ошћимљући се од Васке, али већ раздрајано, сћрасно*): Пусти ме, Васка! Јао, не стискај!.. Боли ме, Васка, боли!

ВАСКА (*вуче је к себи и љуби*): Чекај ти, чекај! Гле, како се она раскрупнила? Овамо! (*Привлачи је и љуби.*)

КОЦА (*цикне држећи се за образ*): Јао, изеде ме! – Ала си ти, Васка! А не знаш како боли!

ВАСКА (*око ње*): Јест, боли. А кад би те он место мене?... (*Показујући јој на образ*): Кад би те он пољубио, онда?...

КОЦА (*зайушавајући Васки усћа, ућлашено звера око себе*): Ћути, слатка, чуће ко!... (*Оглази бежећи.*)

Улази СТАНА.

ВАСКА (*ћрилази Сћани и хоће да је ћоведе*): Хајде и ти, Стано, са нама да певаш и да играш. Нико нас неће моћи гледати. Сами, код нас и у нашој башти играћемо.

СТАНА (*ошћимајући се*): Нећу, Васка, нећу! (*Плачно*): Сами смо код куће. Отац љут, прек...

ВАСКА (*ћрекорно*): Хајде, Стано! Што си таква?

СТАНА (*одлучно*): Нећу, не!

Из башће се чује ћесма и ићра. СТАНА слушајући им ћесму, брише сузе.

ВАСКА: А што плачеш?

СТАНА: Па како да не, Васка?... Ето, ви сви певате и играте, (*окреће се ућлашено око себе*),

САДРЖАЈ

КОШТАНА	5
ОДАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ	71
Увела ружа	73
У ноћи	117
Наш Божић	133
Нушка	149
Покојникова жена	159
Станоја	199
У виноградима	207

Библиотека *Класици за децу и младе*

Борисав Станковић

КОШТАНА
И ОДАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ

Издавач:
Pi-press, Пирот

За издавача:
Драгана Пејић-Ранђеловић

Уредник:
Соња Жикић

Лектура и коректура:
Валентина Алексић

Дизајн корица:
Владимир Манчић

Техничка припрема:
Соња Жикић

Штампа:
Pi-press, Пирот

Тираж: 1000

ISBN 978-86-6023-461-4

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-2
821.163.41-32

СТАНКОВИЋ, Борисав, 1876-1927

Коштана и одабране приповетке / Борисав
Станковић. - Пирот : Pi-press, 2021 (Пирот : Pi-press). -
219 стр. ; 21 см. - (Едиција Класици за децу и младе)

Тираж 1.000.

ISBN 978-86-6023-461-4

COBISS.SR-ID 44763657